

RIKSMEKLERENS MØTEBOK

i sak 2012-003

FELLESFORBUNDET

på den ene side

og

BYGGENÆRINGENS LANDSFORENING

på den annen side

Vedrørende Tariffrevisjonen 2012 - Overenskomsten for Byggeindustrien.

19., 20. og 21. april 2012 ble det avholdt meklingsmøter i Riksmeklerens lokaler, Grensen 3, Oslo under ledelse av mekler Mats Stensrud.

Til stede for partene:

Fellesforbundet:

Steinar Krogstad, Tore Nilssen, Xander Bergsholm, Jarl Kurud, Birger Øien, Per Arne Hansen, Arvid Lie, Toril Krog, Knut Birger Andersen, Reidar Darwin Bøhle.

Byggenæringens Landsforening:

Siri Bergh, Hanne Torgnes, Reidar Bergene Holm, Roger Taaje, Kjell Jan Støre, Kjersti-Lill Lund, Thomas Scheen, Jomar Talsnes Heggdal, Annicken Iversen.

Det ble fremlagt:

1. Melding om plassoppgivelse fra Fellesforbundet, mottatt 29. mars 2012.
2. Riksmeklerens forbud mot arbeidsstans, datert 29. mars 2012.
3. Fellesforbundets begjæring om at meklingen avsluttes, datert 16. april 2012.
4. Diverse dokumenter.

Meklingen fant sted i fellesmøter og særsmøter.

Under meklingen nådde partene – med meklerens mellomkomst – fram til en forhandlingsløsning. Begge parter anbefalte forslaget og vil sørge for relevant saksgang videre.

Svarfrist ble satt til 10. mai 2012 kl.12.00.

Meklingen ble avsluttet kl.08.30

Mats Stensrud

FORHANDLINGSLØSNING

I sak 2012-003

FELLESFORBUNDET

på den ene side

og

BYGGENÆRINGENS LANDSFORENING

på den annen side

samt mellom

FELLESFORBUNDET

og bedrifter som er bundet av direkteavtaler med forbundet i de samme avtaleområder

vedrørende Overenskomsten for Byggeindustrien.

A. Generelt

Protokolltilførsel:

Gjennomgang av allmenngjøringsordningen

I Norge skjer lønnsfastsettelsen normalt gjennom forhandlinger mellom partene i arbeidslivet. Det organiserte arbeidslivet vårt er bygd på tariffavtaler mellom organiserte arbeidstakere og arbeidsgivere. Byggenæringens Landsforening og Fellesforbundet mener det må være et mål å styrke den organiserte delen av arbeidslivet, og at partene i arbeidslivet er de som i hovedregel legger rammene for lønnsdannelsen i samfunnet.

Tradisjonelt har lønnsforskjellene i Norge vært små, sammenliknet med en del andre land i Europa. Bruk av utenlandsk arbeidskraft reiser problemstillinger knyttet til avlønning. Allmenngjøring innen rammene av allmenngjøringsloven og EØS-retten kan være et hensiktsmessig virkemiddel for vern av utenlandske arbeidstakere. Det er imidlertid utfordringer knyttet til dagens allmenngjøringsordning.

Det er høstet mange erfaringer med allmenngjøring siden ordningen ble tatt i bruk for første gang i 2004. Vi har også langt mer omfattende erfaringer med grenseoverskridende arbeid enn det vi hadde den gang allmenngjøringsloven trådte i kraft i 1993. Etterspørselen etter utenlandsk arbeidskraft både i byggenæringen og i andre bransjer har økt de seinere år. Det åpne europeiske arbeidsmarkedet gjør europeisk arbeidskraft tilgjengelig for norske bedrifter på en helt annen måte enn tidligere. Mange europeiske land har dessuten høy ledighet blant yrkesgrupper som norsk arbeidsliv etterspør, og Norge med sine gode lønns- og arbeidsvilkår framstår derfor som et attraktivt arbeidsmarked.

Byggenæringens Landsforening og Fellesforbundet mener dette tilsier at det er behov for en nærmere analyse og diskusjon med utgangspunkt i erfaringene rundt dagens allmenngjøringslov.

Vi mener det er viktig at partenes rolle i lønnsfastsettelsen står sterkt og støtter opp under den norske arbeidslivsmodellen. Vi mener det bør utredes både endringer og supplement til dagens ordning, herunder en modell for partsstyrte tariffestede minstelønnsordninger. Byggenæringens Landsforening og Fellesforbundet vil hver for seg og sammen arbeide for at det kan skje en revisjon av allmenngjøringsordningen i samsvar med forutsetningene ovenfor.

Protokolltilførsel:

Partene viser til at lokale lønnsavtaler på enkelte bedrifter er basert på tillegg til overenskomstens garanterte minstefortjeneste, jf. satsene i §§ 2 – 2, 2 – 6 og 2 – 7.

Partene er enige om at de reguleringer som gjøres i disse satsene ikke er forutsatt å slå ut i det individuelle fortjenestenivået på de bedriftene hvor lønn er basert på tillegg til overenskomstens garanterte minstefortjeneste. Unntatt herfra er der hvor fortjenestenivået eksklusivt alle variable tillegg og fagarbeidertillegg blir liggende under den garanterte minstefortjenesten. Eksempler på variable tillegg er overtids-, smuss- og skifttillegg.

Partene er enige om at de lokale lønnsavtalene ikke bør basere seg på tillegg til overenskomstens satser, jf. §§ 2 – 2, 2 – 6 og 2 – 7. Partene vil i den forbindelse sammen oppfordre og eventuelt bistå de lokale partene til å utarbeide lokale lønnsavtaler i henhold til kapittel 4.

Nytt bilag 14 – Utsetting innleie og ansatte i vikarbyrå

1. Vilkår for innleie og utsetting

1.1. Partene er enige om at det er viktig å arbeide for at bransjen blir mest mulig attraktiv og seriøs.

Partene er opptatt av å hindre "sosial dumping" og at de utfordringene et internasjonalt marked og fri bevegelighet på arbeidsmarkedet og tjenestemarkedet medfører, behandles på en god måte, og i tråd med norsk lov- og avtaleverk og internasjonalt regelverk.

1.2. Der egenbemanning innen ordinær drift ikke er tilstrekkelig i forhold til bedriftens produksjon, skal det drøftes ulike tiltak – herunder muligheten for å øke antallet egne ansatte.

Dersom bedriften ønsker å leie inn arbeidskraft eller sette bort deler av arbeidet, skal det på forhånd forhandles med de tillitsvalgte, jf. Hovedavtalen § 9-3.

Saksbehandling:

I protokollen bør det fremgå hva som er bemanningsbehovet, begrunnelsen for ikke å ansette, samt omfanget og varigheten for innleien/utsettingen.

1.3. Bedriftens ledelse skal på forlangende godtgjøre overfor de tillitsvalgte at innleid arbeidskraft og underentreprenører har ordnede lønns- og arbeidsvilkår. Lønns- og arbeidsvilkår som tillitsvalgte oppfatter som urimelig i forhold til sentrale tariffavtaler i området, kan tas opp til drøfting med bedriften.

Bedriften skal på anmodning fra tillitsvalgte informere de tillitsvalgte om hvordan det er tilrettelagt for at arbeidstakere ansatt hos underleverandører som midlertidig utfører arbeid i bedriften har ordnede bo- og arbeidsforhold.

1.4. Dersom utsetting av arbeid medfører at bedriften, av den grunn, må permittere eller si opp fast ansatte arbeidstakere, vil utsettingen av arbeidet kunne stride mot Arbeidsmiljøloven § 15-7 og Hovedavtalen § 8-1 nr. 1. De tillitsvalgte kan kreve forhandlinger om dette.

1.5. Avtaler om arbeidsleie mellom produksjonsbedrifter

Organisasjonene anbefaler at bedriftene avtaler retningslinjer om arbeidsleie bedriftene i mellom for å møte produksjonsmessige svingninger og motvirke oppsigelser og permitteringer. Det forutsettes at arbeidsleien er i samsvar med Arbeidsmiljøloven § 14-13 samt øvrige lover og avtaler. Slike avtaler opprettes i forståelse med tillitsvalgte.

2. Lønns- og arbeidsvilkår for innleide

2.1. Ansatte i bemanningsforetak/vikarbyrå skal, så lenge innleieforholdet varer, ha samme lønns- og arbeidsvilkår som gjelder i innleiebedriften i samsvar med Arbeidsmiljøloven § 14-12 a, (forslag i Prop 74L).

Bestemmelsen innebærer at pensjon ikke omfattes av likebehandlingsprinsippet.

Dersom bemanningsforetaket/vikarbyrået ikke er bundet av overenskomst mellom LO og en arbeidsgiversammenslutning gjelder ikke:

Bilag 1. Sluttvederlagsavtalen

Bilag 2. Avtale om et Opplysnings- og utviklingsfond

Bilag 3. Avtale om AFP- Ordningen

Bilag 4. Avtale om retningslinjer for prosentvis trekk av fagforeningskontingent

Bilag 5 Nedsettelse av arbeidstiden av 1. januar 1987

Bilag 6. Likestilling

Bilag 10. Bedriftsvis tjenestepensjon

2.2 Innleiebedriften plikter å gi bemanningsforetaket/vikarbyrået de nødvendige opplysningene for at vilkåret om likebehandling som følger av pkt. 2.1 kan oppfylles, samt å forplikte bemanningsforetaket/vikarbyrået til dette vilkåret. På anmodning fra de tillitsvalgte skal bedriften dokumentere lønns- og arbeidsvilkår som er gjeldende hos bemanningsforetaket/vikarbyrået når innleide arbeidstakere skal arbeide innen overenskomstens virkeområde.

2.3 Hovedavtalen kap. 6 gjelder også i forhold til innleide med følgende unntak: Dersom utleiebedriften er bundet av Hovedavtalen mellom LO og NHO, er tvister om den utleides lønns- og arbeidsforhold et forhold mellom partene i utleiebedriften. Tillitsvalgte og bedriftsrepresentant fra innleier kan på forespørsel bistå i forhandlingene med informasjon om avtalene i innleiebedriften.

Dersom utleiebedriften ikke er bundet av Hovedavtalen mellom LO og NHO, kan tillitsvalgte i innleiebedriften ta opp med innleier påstander om mislighold av likebehandlingsprinsippet i pkt 2.1 slik at innleier kan få avklart og eventuelt rettet opp i forholdet.

2.4 Innleide arbeidstakere skal presenteres for tillitsvalgte i innleiebedriften. Partene lokalt skal ved drøfting av innleie også drøfte ressurser til tillitsvalgtsarbeid, jf. HA § 6-6

Merknad: Punktene 2.1, 2.2 og 2.3, 2.4, iverksettes på samme tidspunkt som lovens endringer trer i kraft, jf. Prop 74L (2011-2012).

3. Ansatte i vikarbyråer

§ 1-1. Virkeområde

Bestemmelsene i dette bilaget regulerer forhold i bemanningsforetak/vikarbyrå som er omfattet av denne overenskomst jf. Omfang 1- 1

3.1 Denne overenskomst kan gjøres gjeldende som tariffavtale i bemanningsforetak/vikarbyrå som har ansatte som blir leid ut, og som utfører arbeid under denne overenskomstens virkeområde jf. § 1- 1.

3.2 Arbeidstakere skal ha en skriftlig arbeidsavtale i samsvar med bestemmelsene i arbeidsmiljøloven.

3.3 Det skal for alle oppdrag utstedes en skriftlig oppdragsavtale inneholdende alle relevante opplysninger om oppdragets art, innhold og varighet.

3.4 Oppsigelse og avskjed gjelder i samsvar med arbeidsmiljølovens bestemmelser.

3.5 Dersom arbeidstaker tilbys ansettelse i innleiebedriften, kan han/hun fratru etter oppsigelse når oppsigelsestiden utløper, med mindre partene blir enige om noe annet. I oppsigelsestiden har arbeidstaker rett til å fortsette arbeidet i innleiebedriften dersom oppdraget består.

3.6 Ved utleie til bedrift som er bundet av denne overenskomsten, gjelder lønns- og arbeidsvilkårene i innleiebedriften, jfr. 2.1.

3.7 Ved utleie til bedrift som ikke er bundet av denne overenskomst, gjelder lønns- og arbeidsvilkårene som er avtalt i utleiebedrift så lenge disse ikke er i strid med kravet om likebehandling i arbeidsmiljøloven.

3.8 Lønnsplikten løper i henhold til den ansattes arbeidsavtale. Ved permittering eller opphør av arbeidsforholdet gjelder arbeidsmiljøloven og Hovedavtalen.

Protokolltilførsel:

1. Partene legger til grunn at LO sier opp Bemanningsavtalen mellom LO og NHO.
2. Partene er i tariffperioden enige om å praktisere Hovedavtalen § 3-7 (2) andre ledd på samme måte som den har vært praktisert i forhold til nåværende Bemanningsavtale.

Dersom man ikke blir enige om å fortsette denne praktiseringen gjelder Hovedavtalen § 3-7 (2) andre ledd på vanlig måte fra tariffrevisjonen 2014.

3. Partene viser til Fellesforbundets brev 10. juni 2002 til Byggenæringens Landsforening om oppfølging etter tariffrevisjonen.

Utvalgsarbeid i perioden:

Samarbeid om utvikling av Byggeindustrien

Partene er enige om å fortsette utvalgsarbeidet som ble nedsatt ved oppgjøret i 2010

Mandat for utvalget er:

Partene i Byggeindustrien er enige om at bransjen sikres best mulige rammevilkår gjennom felles, samordnet arbeid og opptreden overfor kommunale, fylkeskommunale og statlige organer. Et slikt samarbeid innen Byggeindustrien skal ha fokus på rammevilkårene både for industrien generelt, og industrien i distriktene spesielt.

BNL vil delta med: Reidar Bergene Holm, Hanne Torgnes og Audun Lågøyr

Fellesforbundet vil delta med: Steinar Krogstad og to til som forbundet vil utpeke senere.

B. Endringer i overenskomsten

Kapittel 1 Overenskomstens omfang

§ 1 – 1 Virkeområde

Nytt punkt 3. Eksisterende punkt 3 og 4 blir 4 og 5.

Denne overenskomsten kan gjøres gjeldende som tariffavtale i bemanningsforetak/vikarbyrå som har ansatte som blir leid ut, og som utfører arbeid under denne overenskomstens virkeområde, jf. bilag 14.

§ 2 – 3 Lokal lønnsfastsettelse

Dagens bestemmelse blir punkt 1 med ny overskrift:

Årlige forhandlinger

Dagens § 2-2 punkt 3 Spesielle kvalifikasjoner flyttes til § 2 - 3 og blir nytt punkt 2.

§ 2 – 6 Lærlinger etter Kunnskapsløftet

3. Praksiskandidater

Ny setning som settes etter dagens bestemmelse:

For arbeidstakere med lese- og skrivevansker bør det tas spesielle hensyn til den enkeltes behov.

§ 2 – 9 Permisjon med rett til lønn

Ny § 2 – 9, eksisterende § 2 – 9 blir ny § 2 – 10.

1. Korte velferdspermisjoner i henhold til bestemmelsene i bilag 9.

2. Bedriften dekker ordinær lønn i permisjonstiden for ansatte som innvilges omsorgspermisjon i samsvar med Arbeidsmiljøloven § 12-3.

7- 1 Arbeidsinnleie

Nytt 1. avsnitt

Partene er enige om å arbeide for at byggeindustrien skal bli mest mulig attraktiv og seriøs.

Vedrørende vilkårene for utsetting av arbeid og innleie, og lønns- og arbeidsvilkårene for innleide, se bilag 14.

Nåværende tekst utgår.

Ny tekst kapittel 8

Arbeid utenfor bedriften

§ 8 – 1 Bruk av egen bil til tjenestekjøring

Ved bruk av egen bil til tjenestekjøring etter avtale med arbeidsgiveren, ytes bilgodtgjørelse etter statens satser med mindre annet er avtalt.

Eventuelle bompenger og/eller fergebilletter refunderes.

§ 8 – 2 Når nattopphold er nødvendig

Hvis ikke annet blir avtalt mellom partene på bedriften, skal følgende gjelde:

1. Kost og losji
Bedriften skal på forhånd tilby en av følgende ordninger:
  - a) Bedriften holder losji, og arbeidstakeren ordner selv med kost. Kostgodtgjørelse avtales på forhånd.
  - b) Bedriften holder kost og losji. Kostgodtgjørelse under selve reisen til og fra arbeidet betales etter regning.
  - c) Kost og losji betales etter regning.
2. Reiseutgifter
Reiseutgifter ved frem- og tilbakereise betales etter regning (nest beste klasse skip, jernbane eller fly). Ved bruk av egen bil se § 8-1.
3. Reisetid (gjelder trehus, betong, snekkeri og trevare)
For reisetid som faller sammen med ordinær arbeidstid, betales ordinær timelønn.

For reisetiden betales ordinær timelønn. Når soveplass benyttes, betales dog bare for de timer som faller inn under den ordinære arbeidstid og inntil kl. 20.00.

For reisetid på fridager betales timelønn for reisens varighet inntil samme antall timer som for de øvrige dager.

For betalte reisetimer på fridager mellom lørdag kl. 12.00 og søndag kl. 22.00 og reisetimer mellom kl. 07.00 og kl. 22.00 på helligdager, betales 50 % tillegg til den ordinære timelønn.

§ 8 – 3 Når nattopphold ikke er nødvendig

Ved arbeid hvor nattopphold ikke er nødvendig skal arbeidstakeren ha ordinær timelønn for den tid som medgår fra hans vanlige stasjonære arbeidsplass eller hjemsted og til og fra det nye arbeidsstedet, uansett om han er ansatt på arbeidsstedet eller ikke.

Merknad:

For betongindustrien gjelder:

Reise- og gangtidsbestemmelse for byggfagene og § 8-2 gjelder for montasjearbeidere dersom partene på bedriften ikke har avtale om andre ordninger.

Bedriften plikter å skaffe spise- og hvilerom til opphold under hviletiden i samsvar med gjeldende forskrifter. Mobil brakke/vogn av vanlig standard for ovennevnte formål kan også anvendes.

Ved anlegg hvor spise- og hvilerom ikke kan skaffes og arbeidstakerne av den grunn må spise på kafé, betales i godtgjørelse kr 12,00 pr. spisepause til dekning av kaféutgifter.

Kapittel 13 Varighet

§13-1 Varighet

Denne overenskomst trer i kraft 1. april 2012 og gjelder til 31. mars 2014 og videre 1 - ett- år om gangen dersom den ikke av en av partene blir sagt opp skriftlig med 2 - to - måneders varsel.

Reguleringsbestemmelse for 2. avtaleår

§ 13.2 Reguleringsbestemmelser for 2. avtaleår

Før utløpet av 1. avtaleår skal det opptas forhandlinger mellom NHO og LO eller det organ LO bemyndiger om eventuelle lønnsforhandlinger for 2. avtaleår. Partene er enige om at forhandlingene

skal føres på grunnlag av den økonomiske situasjonen på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår samt pris- og lønnsutviklingen i 1. avtaleår.

Endringene i tariffavtalene for 2. avtaleår tas stilling til i LOs representantskap eller det organ LO bemyndiger og NHOs hovedstyre. Hvis partene ikke blir enige, kan den organisasjon som har fremsatt krav innen 14 - fjorten - dager etter forhandlingenes avslutning, si opp de enkelte tariffavtaler med 14 - fjorten - dagers varsel (dog ikke til utløp før 1. april 2013).

Bilag 9

Avtale om korte velferdspolisjoner

Polisjon for undersøkelse, behandling og kontroll av tannlege og lege, samt behandling av fysioterapeut og kiropraktor etter anvisning av lege.

C. Økonomi

Generelt lønnstillegg

Det gis et generelt tillegg på kr 1,25 per time med virkning fra 01.04.12.

Kapittel 2 Lønnsbestemmelser

§ 2 – 1

Følgende bestemmelse inntas i overenskomsten som nytt punkt i Kapittel 2 Lønnsbestemmelser:

2. Reguleringsbestemmelse for mellomoppgjør og samordnede oppgjør

Etter at resultatet fra mellomoppgjør og samordnede oppgjør mellom LO og NHO foreligger, opptas forhandlinger mellom FF og BNL om regulering av minstelønnsatsene i § 2 – 2, nr. 1 og 4 og § 2 – 7, med utgangspunkt i lønnsveksten innenfor avtaleområdet.

Regulering skjer med virkning fra 1. april.

§ 2 – 2.1 Lønnsatser

		Satser	
		01.04.2010	Heves til
§ 2 – 2.1	- nybegynner	138,00	150,00
§ 2 – 2.1	- etter 1 år	140,00	152,50

§ 2 – 2.2 Fagarbeidere

		Satser	
		01.04.2010	Heves til
§ 2 – 2.2	- fagarbeidere	9,00	9,25

§ 2 – 2.4 Ferievikarer

		Satser	
		01.04.2010	Heves til
§ 2 – 2.4	- ferievikarer	122,00	128,50

§ 2 – 4.3 og 5 Forandring av arbeidstid

		Satser	
		01.04.2010	Heves til
§ 2 – 4.3	Hvis varsel ikke gis med 14 kalenderdagers varsel	616,00	650,00
§ 2 – 4.5	Ansatte på 2-, 3-, 4-,5- og 6-skiftsplaner, kortere varsel enn 21 kalenderdager	616,00	650,00

§ 2 – 7 Unge arbeidere

		Satser	
		01.04.2010	Heves til
§ 2 – 7	- unge arbeidere	99,00	104,50

§ 2- 8 Andre lønnsgodtgjørelser

2. Verktøygodtgjørelse

a) Satsen endres fra kr 1,60 til kr 1,70

Kapittel 3 Arbeidstidsbestemmelser

§ 3 – 3 Skiftarbeid

4.c) Skifttillegg

		Satser	
		01.04.2010	Heves til
§ 3 – 3.4c	Skifttillegg:		
	2. skift	15,92	17,27
	3. skift	20,58	22,33
	Helgeskift	75,29	81,66

§ 3- 6 Matpenger

Satsen endres fra kr 74,00 til kr 76,00

Øvrige bestemmelser om ikrafttredelse

Tilleggene gjøres gjeldende fra og med 1. april 2012, med unntak av:

- De nye satsene i § 2-4 og § 3-3 nr. 4 c gjelder fra vedtakelsestidspunktet 10. mai 2012.
- Tillegg gis ikke til arbeidstakere som har sluttet før vedtakelsen 10. mai 2012
- Ingen reguleringer skal iverksettes før oppgjøret er vedtatt 10. mai 2012

Partenes øvrige krav

Partenes øvrige krav tas ikke til følge.